

Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõukogu aruanne 2024. aasta sihtasutuse tegevuse korraldamisest, juhtimisest ja järelevalve teostamisest

31.03.2025

Maaelu Edendamise Sihtasutus (MES) on isemajandav eraõiguslik juriidiline isik. Sihtasutuse asutaja on Eesti Vabariik ning asutaja õigusi teostab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. Sihtasutuse tegevuse eesmärgid on toetada ja elavdada Eesti maapiirkondade ettevõtlust, luua paremaid võimalusi kapitalile ligipääsuks ning tõsta maapiirkondade ettevõtjate konkurentsivõimet. Eesmärkide täitmiseks mitmekesistab sihtasutus läbi laenukäenduste ja laenu finantseerimisvõimalusi ettevõtluse arendamiseks, toetab maapiirkonna tasakaalustatud arengut, kujundab maaelu mainet ja aitab seeläbi luua maal paremaid elutingimusi. Maaelu Edendamise Sihtasutuse 2024. aasta tegevus toimus nõukogu poolt kinnitatud eesmärkide ja eelarve alusel.

Sihtasutuse aruandeaasta tulemiks kujunes 4 861 838 eurot.

1. Võlakohustuste käendamine

2024. aasta käendustegevus toetus sihtasutuse põhikirjale, sihtasutuse 2024. aasta tegevuseesmärkidele ja eelarvele, väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate ja mittetulundussektori võlakohustuste käendamise korrale (käenduste kava). Käenduste eesmärk on sihtasutuse kapitali toel lihtsustada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääsu rahalistele vahenditele.

Seisuga 31.12.2024 oli käendusportfelli suurus 74,6 miljonit eurot. 2024. aastal andis sihtasutus krediidasutustele laenukäendusi 30,36 miljoni euro ulatuses, mis võimaldas ettevõtjatel saada laene krediidasutustelt summas 51,37 miljonit eurot. Kokku sõlmiti 2024. aastal 243 käenduslepingut ning anti käendusi 194 ettevõttele, kus töötas ligikaudu 1980 töötajat. Ettevõtetest 133 olid mikroettevõtjad, 54 väikeettevõtjad ja 7 keskmise suurusega ettevõtjad.

2. Laenutegevus

2024. aasta laenutegevus toetus sihtasutuse põhikirjale, 2024. aasta tegevuseesmärkidele ja eelarvele ning laenu taotlemise ja taotluse menetlemise korrale (laenamise kava). Laenutegevuse eesmärgiks on hõlbustada väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele ligipääsu kapitalile ning parandada eraisikute ligipääsu kapitalile kodu rajamiseks maapiirkonda. Sihtasutus lähtus laene andes laenumeedetest ja määratud sihtrühmadest. Sihtasutus väljastas laene nii omakapitalist kui ka finantskorraldusvahendite sihtfondidest.

Seisuga 31.12.2024 oli laenuportfelli suurus 127,93 miljonit eurot. 2024. aastal andis sihtasutus laene kokku summas 22,65 miljonit eurot, sõlmiti 268 uut laenulepingut. Sihtasutuse omakapitalist laenati 2024. aastal kokku 19,92 miljonit eurot. Krediidi- ja finantseerimisasutuste kaudu laenati 1,21 miljonit eurot. Põllumajandustoodete esmatootmisega tegelevatele ettevõtjatele põllumajandusmaa ostuks ja mittetulundusühingutele ning sihtasutustele toetuste sildfinantseerimiseks laenati 2,47 miljonit eurot. Seoses erakorraliste ilmastikuoludega ja raske majandusliku olukorraga põllumajandussektoris, sektori ajutiste makseraskuste leevendamiseks, väljastati kriisilaene 3,47 miljoni euro ulatuses. Põllumajandusmaa kapitalirendi lepinguid sõlmiti 3,91 miljoni euro ulatuses. Eluaseme kaaslaenu lepinguid sõlmiti 8,86 miljoni euro ulatuses. Nõukogu otsustas 08.12.2023 jätkata

pilootprojekti „Eluaseme kaaslaen krediidasutusega“ pakkumisega MES-i omavahendite arvelt 2024. aastal ning 04.12.2024 võttis vastu otsuse jätkata pilootprogrammi pakkumisega MES-i omavahendite arvelt kuni 31.12.2025.

Sihtasutus valitseb finantskorraldusvahendeid sihtasutuse põhikirja punkti 2.2.2 alusel oma varast lahus ega seo finantskorraldusvahendi rakendamist oma vara arvel tehtava tehinguga. Sihtasutus on sõlminud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga sihtfondide haldamiseks rahastamislepingud. Sihtasutus valitseb kuut kalanduse sihtfondi. Seisuga 31.12.2024 oli kalanduse sihtfondide laenuportfelli suurus 10,87 miljonit eurot, kehtivaid laenulepinguid 35. Aasta jooksul sõlmiti 1 uus laenuleping summas 75 tuhat eurot. Seisuga 31.12.2024 oli Maaelu arengukava (MAK) 2014-2020 sihtfondi sissemakseid tehtud kokku summas 52,56 miljonit eurot, 2024. aastal sihtfondi täiendavaid sissemakseid ei tehtud. MAK rahastamisvahendist on kokku väljastatud laene summas 56,79 miljonit eurot. 2024. aastal sõlmiti sihtfondist 25 laenulepingut kokku summas 2,66 miljonit eurot. Fondi tagasilaekunud vahenditest anti laene summas 0,17 miljonit eurot ja taastekava vahenditest summas 2,49 miljonit eurot. COVID-19 rahastamisvahendist 2024. aastal uusi laene ei antud, laenuportfelli suurus seisuga 31.12.2024 oli 51,08 miljonit eurot, kehtis 271 laenulepingut. COVID-19 kriisimeetmete laenufondist tehti riigile 2024. aastal tagasimakseid summas 9,01 miljonit eurot.

3. Sihtasutuse tegevus riigi poolt antavate ülesannete täitjana

Riigivaraseaduse tähendusest tulenevalt on MES riigi asutatud eraõiguslik sihtasutus. Tulenevalt 1. jaanuaril 2022. aastal jõustunud riigivaraseaduse uuest redaktsioonist, muutusid sihtasutuse jaoks seni kehtinud nõuded seoses osaluste raporteerimisega, mis on oluliseks sisendiks osaluste valitsemise koondaruande koostamisel.

Riigikogu võttis 2020. aastal vastu 2020. aasta riigi lisaeelarve seaduse, muuhulgas sooviti meedet „Põllumaa kapitalirent“ pakkuda koroonaviiruse levikust tingitud likviidsusprobleemide ületamiseks ja kriisi negatiivsete mõjude leevendamiseks. Vabariigi Valitsuse korralduses ja regionaalministri otsuses oli sihtasutuse sihtkapitali suurendamine seotud bio- ja maamajanduse edendamiseks laenukäenduste ja põllumajandusmaa kapitalirendi vormis. Põllumaa kapitalirendi meede peatati 2023. aasta juulikuus. Tulenevalt keerulisest olukorrast põllumajandussektoris ja võttes arvesse põllumaa kapitalirendi meetme võimalikku leevendavat mõju olukorra leevendamiseks, otsiti koostöös ministeeriumitega ja valitsuse tasandil lahendusi meetmega jätkamiseks. Asutajaõiguste teostaja 17.04.2024 otsusega muudeti MES põhikirja järgmiselt: täiendati punkti 3 alapunktiga 3.8 „Sihtasutuse sihtkapitali võib vähendada ja rahalisi vahendeid riigi tuludesse tagastada, kui õigusaktidest tuleneb selline kohustus või õigusaktidest tulenevalt ei ole sihtkapitali võimalik eesmärgipäraselt kasutada“. Nõukogu 17.04.2024 otsusega vähendati sihtasutuse sihtkapitali ja tagastati Vabariigi Valitsuse 7.05.2020 korralduse nr 155 alusel eraldatud kasutusele võtmata rahalised vahendid summas 44 839 558 eurot riigieelarvesse. 2024. aasta maikuus võttis Riigikogu vastu 2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse, millega suunati 20 miljonit eurot Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala eelarvesse, sihtasutuse sihtkapitali, põllumajandusmaa kapitalirendi meetme rakendamiseks. Vabariigi Valitsuse volituse alusel, riigi sihtasutuse asutajaõiguste teostaja esindajana, suurendati regionaalministri 25.06.2024 otsusega sihtasutuse sihtkapitali 20 miljoni euro võrra põllumajandusmaa kapitalirendi meetme rakendamiseks.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium andis 28.11.2023 suunise meetmega Eluaseme kaaslaen krediidasutusega jätkamiseks 2024. aastal ning 11.10.2024 suunise meetmega „Eluaseme kaaslaen krediidasutusega“ jätkamiseks 2025. aastal. Ministeeriumi hinnangul on kaaslaen väga oluline instrument maapiirkonnas turutörke leevendamiseks. Turutörke vähendamine aitab kaasa nii „Eesti 2035“ kui „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava (PõKa) aastani 2030“ eesmärkide täitmisele.

4. Maaelu maine kujundamine

MES tunnustas 2024. aastal maapiirkondade ettevõtjaid ja inimesi, kes on andnud tähelepanuväärse panuse põllumajanduse ja maaelu arendamiseks ning olnud oma tegevusega teistele eeskujuks. Välja anti parima lihavedelise karjakasvataja, parima piimakarjakasvataja, parima taimakasvataja, ning maamajanduserialade parima õpetaja ja õpilase aunimetused. Eesti Maaülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli maamajandusega seotud õppekavade üliõpilastele ühekordse õppetoetuse määramise raames maksti toetust kahele Eesti Maaülikooli üliõpilasele. Maapiirkonna ettevõtluse elavdamiseks ja maakogukonna sidusaks arendamiseks osaleb sihtasutus koostööprojektides, mis aitavad tõsta maaelu mainet.

5. Arendustegevus

MES strateegiakava on kinnitatud aastateks 2020-2030. Strateegia on aluseks sihtasutuse aastapõhiste tegevuskavade ja eelarvete koostamisel.

Alates 2023. aastast omab sihtasutus ISO 9001 kvaliteedijuhtimissüsteemi sertifikaati. Juhtimissüsteemi käsitusala on finantsvahendite kättesaadavuse parandamine, maapiirkonna tervikliku elu- ja ettevõtluskeskkonna kujundamine.

6. Sihtasutuse juhtimine

Nõukogu on sihtasutuse juhtimisorgan. Nõukogu ülesandeks on sihtasutuse tegevuse kavandamine, sihtasutuse juhtimise korraldamine ja järelevalve teostamine sihtasutuse tegevuse üle. Oma ülesannete täitmiseks on nõukogul seadustest ja sihtasutuse põhikirjast tulenevad õigused ja kohustused. Nõukogu töö toimub kinnitatud reeglendi alusel. Nõukogu on kolme kuni üheteistkümneme liikmeline. Nõukogu liikmed määratakse regionaalministri poolt viieks aastaks, vähemalt üks nõukogu liige määratakse rahandusministri ettepanekul, üks nõukogu liige määratakse Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ametnike või töötajate seast, kolm nõukogu liiget määratakse lähtudes maaettevõtluse valdkondadest.

Regionaal- ja põllumajandusminister kutsus 2024. aastal tagasi 2 liiget ja määras nõukogusse 1 liikme, seisuga 31.12.2024 oli sihtasutuse nõukogus 9 liiget.

Nõukogu liikmetele makstakse tasu vastavalt riigivaraseadusele ja rahandusministri 16.11.2017 määrusele nr 87 „Riigi asutatud sihtasutuse nõukogu liikmete ning riigi osalusega äriühingu nõukogu organi töös osalevate nõukogu liikmete tasustamise kord ja tasude piirmäärad“, mille alusel kehtestati asutajaõiguste teostaja 04.12.2020 otsusega nõukogu liikmete tasud alates 01.01.2021.

Nõukogu ainupädevuses on:

1. vajadusel sihtasutuse pikaajalise tegevusstrateegia määramine;
2. hiljemalt majandusaasta alguseks aastaste tegevuseesmärkide kinnitamine;
3. asutajaõiguste teostajale esitatava aastaearve kinnitamine;
4. sihtasutuse majandusaasta aruande heakskiitmine pärast raamatupidamise aastaaruannet auditeerinud vandeaudiitori ärakuulamist;
5. sihtasutuse struktuuri kinnitamine;
6. sihtasutuse varade kasutamise üldpõhimõtete kinnitamine;
7. audiitorite arvu määramine, audiitori nimetamine ja nende tasustamise korra kindlaksmääramine;
8. juhatuse liikmete nimetamine ja juhatuse liikmete tagasikutsumise otsustamine;

9. juhatuse liikmete tasu suuruse ja maksmise korra otsustamine;
10. nõusoleku andmine igapäevase majandustegevuse raamest väljuvate tehingute tegemiseks;
11. muudest seadustest ja sihtasutuse põhikirjast tulenevate otsuste tegemine.
12. sihtasutuse sihtkapitali vähendamise ja rahaliste vahendite riigi tuludesse tagastamise otsuse tegemine vastavalt põhikirja punktile 3.8.

Juhatus esitab nõukogule vähemalt kord kvartalis ülevaate sihtasutuse majandustegevusest ja majanduslikust seisundist, samuti kohustub teatama kohe sihtasutuse majandusliku seisundi olulisest halvenemisest ja muudest sihtasutuse majandustegevusega seotud olulistest asjaoludest. Lisaks põhikirjast tulenevale aruandlusele esitab juhatus nõukogule järgnevad aruanded:

1. perioodil väljastatud käenduslepingud (käendusklientide analüüs maakondade ja tegevusalade lõikes) 1 kord kvartalis;
2. perioodil väljastatud laenulepingud (laenuklientide analüüs maakondade ja tegevusalade lõikes) 1 kord kvartalis;
3. laenulepinguid mittetäitvate laenusaaajate nimekiri 1 kord kvartalis;
4. käenduslepingute nimekiri (sh provisjonid) 1 kord aastas;
5. laenulepingute nimekiri (sh allahindlused) 1 kord aastas.

6.1 Nõukogu peamised tegevused 2024. aastal

Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem, kui neli korda aastas. Nõukogu töökorra kehtestab nõukogu. 2024. aastal toimus 12 nõukogu koosolekut. Koosolekut kokku kutsumata, elektroonilise hääletuse kaudu võeti vastu kaks otsust.

Nõukogu võttis 2024. aastal vastu 20 otsust seoses sihtasutuse tegevuse kavandamisega, juhtimise korraldamisega ja järelevalve teostamisega tegevuse üle, muuhulgas otsustas:

- muuta koostöölepingulistele krediidiastutustele antud volikirja tingimusi;
- kiita heaks 2023. aasta majandusaasta aruande;
- vähendada MES sihtkapitali ja tagastada Vabariigi Valitsuse 7.05.2020 korralduse nr 155 alusel eraldatud kasutusele võtmata vahendid riigieelarvesse, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi eelarvesse;
- muuta sihtasutuse struktuuri;
- kinnitada meetme „Põllumajandusmaa kapitalirent (*sale-and-leaseback*) väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele“ tingimused;
- jätkata pilootprojekti „Eluaseme kaaslaen krediidiastutusega“ pakkumisega MES omavahendite arvelt kuni 31.12.2025;
- muuta parima loomakasvataja aunimetuse väljaandmise korda;
- kinnitada 2025. aasta eelarve ja tegevuse eesmärgid.

Nõukogu otsustuspädevuses on laenude või käenduste andmine kui uue laenu ja olemasolevate laenu- ja käendusjääkide summa ettevõtja kohta on suurem kui 500 000 eurot omakapitali arvel laenu andmise korral või uue käenduse ning olemasolevate käendus- ja laenujääkide summa ettevõtja kohta on suurem kui 750 000 eurot käenduse andmise korral. Maksimaalne käendus kokku ei või ületada 2 500 000 eurot ettevõtja kohta. Juhatus krediidikomitee poolt suunati sihtasutuse nõukogusse menetlemiseks 2024. aastal kokku 12 projekti, nendest 7 käenduse taotlust ja 5 laenutaotlust.

Maaelu Edendamise Sihtasutuse 2024. aasta majandusaasta aruannet auditeeris KPMG Baltics OÜ vandeaudiitor Eero Kaup, kes esitas vandeaudiitori aruandes arvamuse, et raamatupidamise aastaaruanne kajastab kõigis olulistel osades õiglaselt sihtasutuse finantsseisundit seisuga 31.12.2024 ning sellel kuupäeval lõppenud aasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Lisa 1. Sihtasutuse nõukogu- ja juhatuse liikmetele makstud tasud 2024. aastal

AMETIISIKUTE PALGAANDMETE ESITAMISE KOONDTABEL

Maaelu Edendamise Sihtasutus

Ametiisiku andmed		Töötasu liik			Palga (tasu) kogusumma	Periood	Teenistus- või töösuhte vorm
Ametikoht	Ametiisiku nimi	1.Põhipalk	2.Lisatasud ja hüvitised	3. Muud tasud KOKKU			(teenistusse nimetamine, valimine, teenistus-, tööleping, töövõtuleping
Nõukogu liige	Marko Gorban	5040,00			5040,00	01.01.2024-31.12.2024	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Sirje Potisepp	3600,00			3600,00	01.01.2024-31.12.2024	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Lemmi Oro	3600,00			3600,00	01.01.2024-31.12.2024	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Ando Eelmaa	3450,00			3450,00	01.01.2024-31.12.2024	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Madis Timpson	600,00			600,00	07.11.2024-31.12.2024	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Jaan Sõrra	3600,00			3600,00	01.01.2024-31.12.2024	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Koit Kelder	1800,00			1800,00	01.01.2024-05.07.2024	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Ando Kiviberg	3150,00			3150,00	01.01.2024-31.12.2024	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Ivari Padar	3300,00			3300,00	01.01.2024-31.12.2024	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Rait Pihelgas	1800,00			1800,00	01.01.2024-21.10.2024	Teenistusse nimetamine
Nõukogu liige	Ranet Roositalu	3000,00			3000,00	01.01.2024-31.12.2024	Teenistusse nimetamine
Juhatuse liige	Meelis Annus	74006,63		11811,73	85818,36	01.01.2024-31.12.2024	Teenistusleping